

160. Bijbelstudie over 'MI DE' 'IK BEN' 'EGO EIMI' - 'ἐγὼ εἰμί'

Deel 1: De 'Ik ben'-uitspraken in het Johannes-evangelie

In alle vier evangeliën, maar voornamelijk in het evangelie naar Yochanan [Johannes] staan vele 'Ik ben'-uitspraken van Yeshua opgetekend. Op zich is dat eigenlijk niet zo vreemd, wat het is heel normaal dat men zo iets zegt. Ook u en ik gebruiken deze twee woordjes wel tientallen keren per dag in uiteenlopende situaties: "Ik ben blij", "Ik ben boos", "ik ben het ermee eens", "Ik ben net op tijd", "Ik ben aan het werk" en ga zo maar door. Dus wat dat betreft lijken de 'Ik ben'-uitspraken van Yeshua dus niets bijzonders, maar als wij beter naar Zijn woorden kijken zien wij dat er in deze uitspraken iets te lezen valt over radicale dingen die Yeshua over zichzelf zegt. Gewone mensen zoals u en ik zouden ons de uitspraken van Yeshua nooit aanmatigen omdat ze namelijk onmiskenbaar op Zijn G'dheid wijzen. Niemand van ons kan immers van zichzelf datgene zeggen wat Hij gezegd heeft te zijn zoals bijvoorbeeld 'de opstanding en het leven' of 'de Eerste en de Laatste'. Er is geen ander op wie deze uitspraken van toepassing kunnen zijn dan de Eeuwige alleen. Door het zeventvoudig gebruik van een bepaald lidwoord in plaats van een onbepaald lidwoord benadrukt Yeshua in het verslag van Yochanan Zijn exclusieve positie en legt daarmee een verband tussen Zijn 'Ik ben'-uitspraken en de naam van de Allerhoogste.

'Ik ben Die Ik ben'

Bij de brandende braamstruik zei Moshe [Mozes] tegen de Eeuwige: "Maar wanneer ik tot de Israëlieten kom en hun zeg: De G'd uwer vaders heeft mij tot u gezonden, en zij mij vragen: hoe is Zijn naam - wat moet ik hun dan antwoorden? Toen zeide G'd tot Moshe: Ik ben, die Ik ben (אֲנִי אֲנִי Eh'ye asher Eh'ye)! En Hij zeide: Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: Ik ben (אֲנִי Eh'ye) heeft mij tot u gezonden. - Luku, te mi kon na den pikin fu Israël, èn mi taki gi den taki: A Gado fu un tata ben seni mi kon na un, èn den aksi mi taki: San na En nen? Dan fa mi musu piki den? En Gado ben taki gi Moses taki: Mi de di Mi de (אֲנִי אֲנִי Eh'ye asher Eh'ye)! En A ben taki: So yu musu taki gi den pikin fu Israël taki: Mi de (אֲנִי Eh'ye) ben seni mi kon na un." (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 3:13-14). U zult zich nu waarschijnlijk afvragen wat het verband is tussen de 'Ik ben'-uitspraken van Yeshua en deze 'Ik ben'-uitspraak van de Eeuwige. In de Hebreeuwse versie van B'rit haChadasha (het Nieuwe Testament) gebruikt Yeshua voor 'Ik ben' namelijk niet het woord אֲנִי Eh'ye, maar de woorden אֲנֹכִי Anochi en אֲנִי הוּא Ani hu. Dus op het eerste gezicht lijkt er geen verband te bestaan, maar nog afgezien van het feit, dat de Eeuwige in andere teksten dezelfde woorden gebruikt als Yeshua, zoals in vers 6 van hetzelfde hoofdstuk ("Ik ben - אֲנֹכִי Anochi - de G'd van uw vader") zien wij in de Septuaginta echter een duidelijke overeenkomst tussen beide 'Ik ben'-uitspraken. In deze Griekse versie van de TeNaCH (het Oude Testament), de meest gebruikte en belangrijkste vertaling in de tijd van Yeshua, staan hier namelijk de woorden ἐγὼ εἰμί 'ego eimi'. Zo maakte de Eeuwige zich in deze vertaling dan ook als volgt bekend: "Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: Ik ben (ἐγὼ εἰμί ego eimi) heeft mij tot u gezonden. - So yu musu taki gi den pikin fu Israël taki: Mi de (ἐγὼ εἰμί ego eimi) ben seni mi kon na un!" Ook in alle andere teksten waarin de Eeuwige de woorden "Ik ben" gebruikt, zoals in Jesaja 43:25: "Ik, Ik ben het, die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil en Ik gedenk uw zonden niet", staan in de Septuaginta dezelfde Griekse woorden ἐγὼ εἰμί 'ego eimi', die wij ook in de Griekse evangeliën tegenkomen. Wij kunnen daaruit concluderen dat Yeshua deze woorden derhalve in de zin van de openbaringsformule van de Eeuwige gebruikte. Voor Zijn Joodse toehoorders was het dus overduidelijk, dat Yeshua Zichzelf met de Eeuwige identificeerde door de toespeling van de woorden ἐγὼ εἰμί 'ego eimi' op de Naam waarmee Hij Zich aan Moshe bekendgemaakt had.

Een gewone Jood in die tijd zou dit soort uitspraken met betrekking tot de Eeuwige nooit over zichzelf gedaan hebben om daarmee op te scheppen of gewoon voor de gein omdat hij anders gevaar liep, gestenigd te worden wegens G'dslastering. Yeshua daarentegen sprak hier over zaken die waar zijn en ver boven ons op stijgen, want Hij is wie Hij is! Daarom kon Hij ook terecht zeggen: "*Ik ben*" zoals de Eeuwige ook tegen Moshe [Mozes] gezegd heeft: "*Ik ben die Ik ben! - Mi de di Mi de!*" (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 3:13-14).

De zeven 'Ik ben'-uitspraken van Yeshua

In zeven uitspraken, waarin Yeshua de woorden ἐγὼ εἰμί 'ego eimi' [Ik ben] gebruikt, vinden we in het evangelie naar de beschrijving van Yochanan [Johannes] een getuigenis van wie Hij is:

"Ik ben het Brood des levens! - Mi de a Brede fu libi!" (6:35)

"Ik ben het Licht van de wereld! - Mi de a Leti fu grontapu!" (8:12)

"Ik ben de Deur der schapen! - Mi de a Doro fu den skapu!" (10:7)

"Ik ben de goede Herder! - Mi de a bun Skapuman!" (10:11)

"Ik ben de Opstanding en het Leven! - Mi de a Opo baka nanga a Libi!" (11:25)

"Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven! - Mi de a Pasi, a Waarheid nanga a Libi!" (14:6)

"Ik ben de ware Wijnstok! - Mi de a tru droifibon!" (15:1)

Wat deze zeven verklaringen van alle andere 'Ik ben'-uitspraken onderscheidt is het feit, dat Yeshua hier geen onbepaald lidwoord gebruikt, maar een bepaald lidwoord, dus niet 'een', maar 'de' en 'het'. Hij zegt dus niet, dat Hij 'een weg' is, maar 'de Weg', niet 'een waarheid', maar 'de Waarheid' en niet 'een leven', maar 'het Leven! Toch niet alleen in deze zeven zinnen horen wij de beide woorden ἐγὼ εἰμί 'ego eimi' uit de mond van Yeshua, maar ook in vele andere teksten. Het is opmerkelijk, dat de uitdrukking 'Ik ben' in het evangelie van Johannes vele malen vaker voorkomt dan in de drie andere evangeliën. Daar had Yochanan een specifieke bedoeling mee, namelijk: *"opdat gij gelooft, dat Yeshua is de Mashiach, de Zoon van G'd, en opdat gij, gelovende, het leven hebt in Zijn naam!"* (יְוֹחָנָן Yochanan [Johannes] 20:31). Yeshua stelt Zich in al deze uitspraken niet alleen onmiskenbaar gelijk aan de Eeuwige door het gebruik van de woorden ἐγὼ εἰμί 'ego eimi' [Ik ben], maar ook door in combinatie met deze woorden diverse teksten die op de G'd van Israël slaan op Zijn eigen Persoon te betrekken. Zo zei Yeshua in Johannes 10:11 bijvoorbeeld: *"Ik ben de goede Herder! - Mi de a bun Skapuman!"*, terwijl Psalm 23:1 zegt: *"De Eeuwige is mijn Herder! - Masra de mi Skapuman!"* In Johannes 8:12 noemde Hij Zichzelf het Licht der wereld terwijl Psalm 27:1 zegt: *"De Eeuwige is mijn Licht! - Masra de mi Leti!"* En zo zijn er nog veel meer uitspraken waarmee Yeshua Zich aan de Eeuwige gelijk heeft gesteld. Dat komt vooral heel duidelijk naar voren in het boek Openbaring, waarin dezelfde 'Ik ben'-uitspraken zowel voor de Eeuwige alsook voor Yeshua gebruikt worden. Zo staat er in Openbaring 1:8 geschreven: *"Ik ben de Alpha en de Omega, zegt de Here G'd, die is en die was en die komt, de Almachtige! - Mi de a Alpha nanga a Omega, a begin nanga a kaba, so Masra de taki, disi de, èn disi ben de, èn disi sa de, a Almakti Wan!"* en in hoofdstuk 22 zegt Yeshua in de verzen 12 en 13: *"Zie, Ik kom spoedig en Mijn loon is bij Mij om een ieder te vergelden, naardat zijn werk is. Ik ben de Alpha en de Omega, de eerste en de laatste, het begin en het einde! - En luku, Mi de kon es'esi, èn Mi paiman de nanga Mi, fu gi ibri suma so leki en wroko sa de. Mi de a Alpha nanga a Omega, a begin nanga a kaba, a fosiwan nanga a lastiwan!"* Opmerkelijke overeenkomst! Daar zullen we het de volgende keer over hebben. Vandaag zullen we ons beperken tot de zeven 'Ik ben'-uitspraken in het Johannes-evangelie.

'Ik ben het Brood des levens' - 'Mi de a Brede fu libi'

De eerste van deze zeven radicale 'Ik ben'-uitspraken deed Yeshua op de dag na de bekende wonderbare broodvermenigvuldiging, toen de mensen opnieuw bij Hem kwamen en zeiden: *"Onze vaders hebben het manna in de woestijn gegeten, zoals geschreven is: Brood uit de hemel gaf Hij hun te eten. Yeshua zeide dan tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, niet Moshe [Mozes] heeft u het brood uit de hemel gegeven, maar Mijn Vader geeft u het ware brood uit de hemel; want dat is het brood G'ds dat uit de hemel nederdaalt en aan de wereld het leven geeft. Zij zeiden dan tot Hem: Heer, geef ons altijd dit brood. Yeshua zeide tot hen: **Ik ben het Brood***

des levens; wie tot Mij komt, zal nimmermeer hongeren en wie in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten! - Den afo fu wi ben nyan mana ini a dreisabana, soleki fa a skrifi taki: A gi den brede fu nyan di kmoto fu heimmel. Dan Yeshua taigi den taki: Fu tru Mi e taigi unu: A no Moses ben gi un a brede di kmoto fu heimmel, ma na Mi P'pa e gi un a trutru brede san e kmopo fu heimmel. Bika a brede fu Gado na a Wan di saka kmopo fu heimmel fu gi libi na ala sma fu grontapu. Dan den sma aksi En taki: Masra, gi unu a brede disi ala dei. Yeshua piki den taki: **Mi na a brede san e gi libi.** Noiti moro angri o kiri a sma di e kon na Mi, èn noiti moro watra o kiri a sma di e bribi ini Mi!" (יוחנן Yochanan [Johannes] 6:31-35). Yeshua heeft het hier vanzelfsprekend niet over gewone honger en dorst, maar over geestelijke honger en dorst en dus ook over geestelijk voedsel. Dit doet mij denken aan ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 55:1-2, waar de Eeuwige zegt: "O, alle dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet; ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk. Waarom weegt gij geld af voor wat geen brood is en uw vermogen voor wat niet verzadigen kan? Hoort aandachtig naar Mij, opdat gij het goede eet en uw ziel zich in overvloed verlustige. - O ibriwan disi de nanga dreiwatra, kon na den watra, èn a suma disi no abi moni, kon, bai èn nyan; ya, kon, bai wini nanga merki sondo moni èn sondo prijs. Fu san'ede yu bai sani nanga moni disi no de brede? En fu san'ede wroko fu kisi sani disi no kan gi yu wan prisiri hati? Arki bun na Mi, èn nyan a sani disi de bun, èn meki yu sili prisiri ensrefi na ini fatu." Yeshua, het brood des levens, is het voedsel voor onze ziel en zo is de Tora ons geestelijk voedsel, want Yeshua is de levende Tora. Hij is het Woord, dat vlees geworden is: "In den beginne was het Woord en het Woord was bij G'd en het Woord was G'd ... Het Woord is vlees geworden en het heeft onder ons gewoond en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de eniggeborene des Vaders, vol van genade en waarheid. - Na a bigin a Wortu ben de. A Wortu ben de nanga Gado èn a Wortu ben de Gado ... A Wortu tron libisma èn A ben libi na wi mindri. Wi si a glori fu En, di a Tata ben gi En leki En enkri pikin. A glori fu En ben furu nanga bun-ati èn A e sori unu san na tru." (יוחנן Yochanan [Johannes] 1:1 en 14). De Tora is ons geestelijk voedsel waarmee wij ons dagelijks moeten voeden om in leven te blijven. "Koopt zonder geld en zonder prijs" wil zeggen, dat het geestelijk voedsel niet voor geld te koop is en dat er geen handel gedreven mag worden met de verkondiging van G'ds Woord! Met Zijn uitspraak dat Hij het broods des levens is wil Yeshua dus zeggen, dat men bij hem alles kan vinden wat men zoekt en door het geloof in Hem nooit meer geestelijke honger of dorst zal hebben. Dat werd Hem niet door iedereen in dank afgenomen: "De Joden dan morden over Hem, omdat Hij gezegd had: Ik ben het Brood, dat uit de hemel nedergedaald is, en zij zeiden: Is dit niet Yeshua, de zoon van Yosef [Jozef], wiens vader en moeder wij kennen? Hoe zegt Hij nu: Ik ben uit de hemel nedergedaald? Yeshua antwoordde en zeide tot hen: Mort niet onder elkander! ... Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wie gelooft, heeft eeuwig leven. Ik ben het Brood des levens. Uw vaderen hebben in de woestijn het manna gegeten en zij zijn gestorven; dit is het brood, dat uit de hemel nederdaalt, opdat wie ervan eet, niet sterve. Ik ben het levende Brood, dat uit de hemel nedergedaald is. Indien iemand van dit brood eet, hij zal in eeuwigheid leven; en het brood, dat Ik geven zal, is Mijn vlees, voor het leven der wereld. De Joden dan streden onderling en zeiden: Hoe kan deze ons zijn vlees te eten geven? Yeshua dan zeide tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij gij het vlees van de Zoon des mensen eet en Zijn bloed drinkt, hebt gij geen leven in uzelf. Wie Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven en Ik zal hem opwekken ten jongsten dage! Want Mijn vlees is ware spijs en Mijn bloed is ware drank. Wie Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem. - Dan den Dyu bigin krut'krutu fu di A ben taki tak' En na a brede san saka kmopo fu heimmel. Den taki: A no Yeshua, a manpikin fu Yosef? Un sabi En m'ma nanga En p'pa. Fa a kan taki tak' A saka kmopo fu heimmel? Ma Yeshua piki den taki: No krut'-krutu nanga makandra! ... Fu tru Mi e taigi un taki: A sma di e bribi, abi a libi fu têgo. Mi na a brede san e gi libi. Den afo fu unu ben nyan a mana ini a dreisabana, ma toku den dede. Ma a sma di e nyan fu a brede disi di e saka kmopo fu heimmel, no sa dede. Mi na a brede san e gi libi, di saka kmopo fu heimmel. A sma di e nyan fu a brede disi, sa libi fu têgo. Èn a brede san Mi o gi en na Mi skin, san Mi o gi fu ala sma na grontapu kan feni libi. Dan den Dyu bigin krutu nanga makandra. Den taki: Fa a Man disi kan gi un En skin fu nyan? Ne Yeshua taigi den taki: Fu tru Mi e taigi unu: Efu un no nyan a skin èn efu un no dringi a brudu fu a Manpikin fu Libisma, dan un no abi libi na ini unu. A sma di e nyan Mi skin èn di e dringi Mi brudu, abi a libi fu têgo. Èn Mi

sa meki a kon na libi baka tapu a laste dei. Bika Mi skin na trutru nyanyan èn Mi brudu na trutru dringi. A sma di e nyan Mi skin èn di e dringi Mi brudu, e tan wan nanga Mi èn Mi e tan wan nanga en.” (יֵוֹחָנָן Yochanan [Johannes] 6:41-43 en 47-56). Hij zei dit met het oog op Pesach, want in vers 4 van hetzelfde hoofdstuk lezen wij: “En Pesach, het feest der Joden, was nabij. - Now a ben de so tak’ a Paskafesa fu den Dyu ben de krosbei.” Tijdens Zijn laatste Seidermaaltijd zou Yeshua namelijk precies dezelfde symboliek toepassen: “En terwijl zij aten, nam Yeshua een brood, sprak de b’racha [zegen] uit, brak het en gaf het aan Zijn tal’midim [discipelen] en zeide: Neemt, eet, dit is Mijn lichaam! En Hij nam een beker, sprak de dankzegging uit en gaf hun die en zeide: Drinkt allen daaruit. Want dit is het bloed van Mijn verbond, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden. - Di den ben e nyan, Yeshua teki wan brede, A blesi en, dan A broko en. Baka dati A gi den man fu En, dan A taki: Un teki, dan un nyan. Disi na Mi skin. Dan Yeshua teki wan kan nanga win, A taki Gado tangi fu en, dan A gi den man fu En. A taki: Un alamala dringi fu a win. Bika disi na Mi brudu san o stampu a ferbontu di Gado meki. A o lon fu meki furu sma kisi pardon fu den sondu.” (מַתִּיתָיו Matityahu [Matthéüs] 26:26-28). Daar doelde Yeshua op toen Hij in יֵוֹחָנָן Yochanan [Johannes] 6:58 zei: “Dit is het brood, dat uit de hemel nedergedaald is; niet gelijk de vaders gegeten hebben en gestorven zijn; wie dit brood eet, zal in eeuwigheid leven! - Disi na a brede di saka kmoto fu heimel. Den afo fu unu ben nyan mana, ma toku den dede. Ma a sma di e nyan a brede disi, sa libi fu têgo!”

‘Ik ben het Licht der wereld’ - ‘Mi de a Leti fu grontapu’

De tweede opmerkelijke ‘Ik ben’-uitspraak in het evangelie naar Johannes deed Yeshua vlak na het Loofhuttenfeest, het feest waarop destijds de eerste tempel werd ingewijd, met het oog op Chanuka, het feest van de herinwijding van de tempel, dat ook het feest van het licht genoemd wordt: “**Ik ben het Licht der wereld**, wie Mij volgt, zal nimmer in de duisternis wandelen, maar hij zal het licht des levens hebben! - **Mi de a Leti fu grontapu**, a suma disi de waka na Mi baka no sa waka na ini dungru, ma a sa abi a leti fu libi!” (יֵוֹחָנָן Yochanan [Johannes] 8:12). Met deze woorden onthulde Yeshua Zijn ware identiteit, want reeds David heeft geschreven: “De Eeuwige is mijn Licht en mijn heil, voor wie zou ik vrezen? - Masra de mi Leti nanga mi ferlusu; suma mi sa frede?” (תְּהִלִּים Tehilim [Psalmen] 27:1). Nogmals legde Hij de nadruk op dit aspect van het Chanukafeest in hoofdstuk 9, vers 5: “Zolang Ik in de wereld ben, ben Ik het Licht der wereld. - So langa leki Mi de na grontapu, Mi de a Leti fu grontapu!” Yeshua, het Licht der wereld, is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen. Hij is de שָׁמַשׁ Shamash, de dienaar, het negende licht van de Chanukia, waarmee de andere lichten ontstoken en geheiligd worden. Ondanks het feit, dat Yeshua Zijn ware identiteit openbaarde, werd Hij door de leiders van het volk niet als zodanig herkend en erkend. Dit feit wordt door Yochanan reeds in het eerste hoofdstuk duidelijk beschreven: “In het Woord was leven en het leven was het licht der mensen, en het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet gegrepen. Er trad een mens op, van G'd gezonden, wiens naam was Yochanan, deze kwam als getuige om van het licht te getuigen, opdat allen door hem geloven zouden. Hij was het licht niet, maar was om te getuigen van het Licht. Het waarachtige Licht, dat ieder mens verlicht, was komende in de wereld. Hij was in de wereld, en de wereld is door Hem geworden, en de wereld heeft Hem niet gekend! - Na En ini libi ben de, èn a libi ben de a leti fu libisuma. En a leti ben skéin na ini dungru, ma a dungru no ben sabi en. Gado ben seni wan mansuma kon, en nen ben de Yochanan. A ben kon leki wan kotoigi, fu gi kotoigi fu a Leti, so dati doro En ala libisuma kan kon na bribi. A no ben de a Leti dati, ma a ben kon fu meki kotoigi fu a Leti. Dati ben de a tru Leti disi ben leti ibri suma disi de kon na tapu grontapu. A ben de na ini grontapu, èn A ben meki grontapu tu, ma grontapu no ben sabi En!” (יֵוֹחָנָן Yochanan [Johannes] 1:4-10). Laten wij er even bij stilstaan, dat Yeshua ons nog vlak voor Zijn verzoenend lijden en sterven eraan herinnerde, dat Hij dit waarachtige Licht is: “Nog een korte tijd is het Licht onder u. Wandelt, terwijl gij het Licht hebt, opdat de duisternis u niet overvalle; en wie in de duisternis wandelt, weet niet, waar hij heengaat. Geloof in het Licht zolang gij het Licht hebt, opdat gij kinderen des Lichts moogt zijn! - Wan pikin ten ete a Leti de nanga un. Waka di un abi a Leti; noso dungru sa kon na un tapu, bikasi a suma disi waka na ini dungru no

sabi pe a de go. Te un abi Leti, bribi na a Leti, fu un sa de den pikin fu Leti!” (יִרְחַנְךָ Yochanan [Johannes] 12:35-36). Zoals de Chanukia altijd wordt aangestoken met de Shamash, zo kunnen ook wij alleen maar lichtdragers worden wanneer Yeshua Zijn Licht aan ons doorgeeft: “Voor de oprechten gaat het Licht in de duisternis op, genadig en barmhartig en rechtvaardig! - A Leti opo na ini a dungru gi den oprekti suma; A de furu nanga gnade nanga sari-hati, èn A de rektfardiki!” (תְּהִלִּים Tehilim [Psalmen] 112:4). Yeshua is het Licht der wereld: “Het waarachtige Licht, dat ieder mens verlicht, was komende in de wereld! - A reti tru Leti disi de leti gi ala suma, ben de fu kon na grontapu!” (יִרְחַנְךָ Yochanan [Johannes] 1:9). Yeshua, het Licht der wereld, kwam tot de Zijnen om hen uit de duisternis te halen, een duisternis die ontstond door de val van Adam toen zonde en dood in de wereld kwamen (Romeinen 5:12). Het aannemen van dit Licht betekent leven: “Want bij U is de bron des levens, in Uw licht zien wij het licht! - Bikasi na Yu a watrapeti fu libi de; èn na ini Yu leti wi sa si leti!” (תְּהִלִּים Tehilim [Psalmen] 36:10). Yeshua heeft gezegd: “Ik ben als een licht in de wereld gekomen, opdat een ieder, die in Mij gelooft, niet in de duisternis blijve! - Mi de wan leti disi ben kon na grontapu, so dati a suma disi bribi na Mi no sa tan na ini dungru!” (יִרְחַנְךָ Yochanan [Johannes] 12:46). Hij is het Licht der wereld. Hij heeft Zijn taak echter vervuld en is teruggekeerd naar Zijn Vader, die in de hemelen is. Maar eens zal Hij terugkomen en opnieuw Zijn licht laten schijnen over de heilige stad Yerushalayim, want er staat geschreven: “Sta op, word verlicht, want uw licht komt en de heerlijkheid van Adonai gaat over u op. Want zie, duisternis zal de aarde bedekken en donkerheid de natiën, maar over u zal de Eeuwige opgaan en Zijn heerlijkheid zal over u gezien worden. Volken zullen opgaan naar uw licht en koningen naar uw stralende opgang! ... De zon zal u niet meer tot licht zijn bij dag, noch de maan tot een schijnsel voor u lichten; maar de Eeuwige zal u tot een eeuwig licht zijn en uw G'd tot uw luister. Uw zon zal niet meer ondergaan en uw maan niet meer afnemen, want de Eeuwige zal u tot een eeuwig licht zijn en de dagen van uw rouw zullen ten einde wezen. - Opo, brinki, bikasi yu leti ben kon, èn a glori fu Masra ben opo na yu tapu. Bikasi luku, dungru sa tapu grontapu, èn dipi dungru sa de na tapu a pipel, ma Masra sa opo na tapu yu, èn den sa si En glori na yu tapu. En den heiden suma sa kon na yu leti, èn den kownu sa kon na a brinki fasi disi yu opo! ... A son no sa gi yu leti na dei, èn a mun no sa gi yu leti na neti, ma Masra sa de wan leti fu têgo gi yu, èn yu Gado sa de yu glori. Yu son no sa saka na ondro moro, èn yu mun no sa gowe fu ensrefi, bikasi Masra sa de yu leti fu têgo, èn den dei, disi yu hori low sa kaba..” (יֵשַׁעְיָהוּ Yeshayahu [Jesaja] 60:1-3 en 19-20). Wij hebben dus een prachtige toekomstverwachting, maar totdat het zover is roept Yeshua ons op, het licht van Hem over te nemen: “Gij zijt het licht der wereld. Een stad, die op een berg ligt, kan niet verborgen blijven. Ook steekt men geen lamp aan en zet haar onder de korenmaat, maar op de standaard, en zij schijnt voor allen, die in het huis zijn. Laat zo uw licht schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken! - Yu de leki wan faya gi den sma na grontapu. Wan foto di de na tapu wan bergi no kan tan kibri. Yu no e leti wan kokolampu, dan yu e poti en ondro wan embre. Ma yu e poti en tapu wan tafra fu a gi faya na ala sma ini a oso. Na so a faya fu yu mus de fu si gi trawan, fu den kan si den bun wroko fu yu. Dan den o gi yu Tata na heimel bigi nen!” (מַטִּיתָהוּ Matityahu [Matthéüs] 5:14-16).

‘Ik ben de Deur der schapen’ - ‘Mi de a Doro fu den skapu’

De derde keer, dat Yeshua in het evangelie naar Johannes een ‘Ik ben’-uitspraak deed, was in een twistgesprek met de Farizeeën naar aanleiding van hun negatieve reactie op de genezing van een blindgeborene. Hij sprak verwijtend tot hen: “Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, wie niet door de deur de schaapskooi binnenkomt, maar op een andere plaats inklimt, die is een dief en een rover; maar wie door de deur binnenkomt, is de herder der schapen. Voor hem doet de deurwachter open en de schapen horen naar zijn stem en hij roept zijn eigen schapen bij name en voert ze naar buiten. Wanneer hij zijn eigen schapen alle naar buiten gebracht heeft, gaat hij voor ze uit en de schapen volgen hem, omdat zij zijn stem kennen; maar een vreemde zullen zij voorzeker niet volgen, doch zij zullen van hem wegllopen, omdat zij de stem der vreemden niet kennen. In dit beeld sprak Yeshua tot hen, maar zij begrepen niet, wat het was, dat Hij tot hen sprak. Yeshua zeide dan nogmaals: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: **Ik ben de Deur der schapen.**

Allen, die voor Mij gekomen zijn, zijn dieven en rovers, maar de schapen hebben naar hen niet gehoord. Ik ben de deur; als iemand door Mij binnenkomt, zal hij behouden worden; en hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden. De dief komt niet dan om te stelen en te slachten en te verdelgen; Ik ben gekomen, opdat zij leven hebben en overvloed! - Fu tru Mi e taigi un taki: A sma di no psa na a doro fu kon ini a skapupen, ma di kren wan tra presi kon inisei, na wan fufuruman nanga wan abani. A sma di e psa na a doro fu kon inisei, na a skapuman. A waktiman e opo a doro gi en, èn den skapu e arki en sten. A e kari den skapu fu en na den nen, èn a e tyari den go na dorosei. Baka te a tyari ala den skapu fu en go na dorosei, a e waka na den fesi, dan den skapu e waka kon na en baka, bika den sabi en sten. Ma den no bo waka baka wan sma di den no sabi. Den bo lon gwe fu di den no sabi en sten. Yeshua ferteri den a agersitori disa, ma den no ben ferstan san A ben wani taki. Dat' meki A taigi den baka taki: Fu tru Mi e taigi unu: Mi na a doro fu den skapu. Ala sma di ben kon na Mi fesi na fufuruman nanga abani, ma den skapu no arki den. Mi na a doro. Efu wan sma psa na Mi kon inisei, Mi sa ferlusu en. A sa go kon èn a sa feni nyanyan. A fufuruman e kon soso fu fufuru, fu kiri, èn fu pori sani. Mi kon fu gi sma libi, èn fu sorgu tak' den abi en bogobogo!" (יְרֵחָנָן [Johannes] 10:1-10). Om deze tekst ten volle te kunnen begrijpen moeten we weten, dat het volk Israël in de TeNaCH vaak vergeleken wordt met een kudde schapen en de leiders van Israël met de herders. In mijn uitleg bij de volgende 'Ik ben'-uitspraak zal ik daar nog wat gedetailleerder op ingaan, maar in dit geval beperk ik mij tot de schaapskooi, waarvan Yeshua hier zegt, de deur te zijn. De Farizeeën begrijpen dus maar al te goed, waar Hij het over heeft en dat Hij hen bedoelt als zijnde degenen die niet door de deur - dus door Hem - de schaapskooi binnen willen komen om de schapen te verdelgen. Yeshua laat er geen twijfel over bestaan dat Hij over Zijn schapen waakt. Alles wat de schaapskooi binnen wil komen moet Hem passeren, niet alleen de schapen, maar ook de herders, want Hij is de enige deur, een andere toegangsweg is er niet. En toch zijn er ook mensen die op een slinkse wijze proberen binnen te dringen. Zij doen zich voor als herders of ze klimmen stiekem over de muur naar binnen. Yeshua legt uit, dat alleen mensen met slechte bedoelingen op een andere plaats binnendringen en Hij noemt ze dieven en rovers, want de echte herders gaan netjes zoals het hoort via de deur in de kooi bij de schapen, die ze allemaal bij hun naam roepen met de bedoeling, hen naar grazige weiden te brengen. In vers 6 staat, dat ze niet begrepen wat Yeshua met deze beeldspraak bedoelde, maar ik denk dat ze zich gewoon van de domme hielden, want ze waren heus wel op de hoogte van de desbetreffende teksten uit de profetische boeken. Daarom zei Yeshua in vers 8 met het oog op de slechte herders in Ezechiël 34, dat Hij met de dieven en rovers allen bedoelde, die vóór Hem gekomen zijn. In Het Boek staat dit als volgt vertaald: "Al die zogenaamde profeten en verlossers zijn dieven en rovers!" Dit slaat niet alleen op de geestelijke leiders uit de tijd van Ezechiël, maar ook op de Farizeeën tegen wie Hij sprak. Datzelfde geldt natuurlijk ook voor sommige huidige kerkelijke leiders en daarom moeten we ons niet laten misleiden door mooie preken en grote wonderen en tekenen, maar moeten wij hen toetsen aan de Tora om te zien of hun leer in overeenstemming is met het woord en of ze daadwerkelijk via de deur tot bij de schapen zijn gekomen. Zowel de oprechte herders alsook de schapen die naar de stem van de goede Herder luisteren, willen maar al te graag door de deur naar binnen gaan, want Yeshua heeft gezegd: "Ik ben de deur en wie door Mij binnenkomt, zal veilig zijn! Hij zal in en uit kunnen gaan en voedsel vinden." (vers 9, Het Boek).

'Ik ben de goede Herder' - 'Mi de a bun Skapuman'

In vers 11 van hetzelfde hoofdstuk lezen wij de vierde 'Ik ben'-uitspraak van Yeshua: "**Ik ben de goede Herder**. De goede Herder zet Zijn leven in voor Zijn schapen maar wie huurling is en geen herder, wie de schapen niet toebehoren, ziet de wolf aankomen, laat de schapen in de steek en vlucht - en de wolf rooft ze en jaagt ze uiteen - want hij is een huurling en de schapen gaan hem niet ter harte. Ik ben de goede Herder en Ik ken de Mijne en de Mijne kennen Mij, gelijk Mij de Vader kent en Ik de Vader ken, en Ik zet Mijn leven in voor de schapen! - **Mi na a bun Skapuman**. A bun skapuman de klari fu dede gi den skapu fu en. Ma wan wrokoman di den yuru fu luku den skapu, no de leki a skapuman di abi den skapu. Te a si tak' wan tigri e kon, a e libi den skapu dan a lon gwe. So a tigri kan grabu wan skapu, dan a panya den trawan. A wrokoman e lon gwe bika na yuru den ben yuru en, èn a no abi firi gi den skapu. Mi na a bun

Skapuman. Mi sabi den skapu fu Mi èn den skapu sabi Mi, soleki fa a Tata sabi Mi èn Mi sabi a Tata. Èn Mi de klari fu dede gi den skapu!” (יְחֲזַנָּן Yochanan [Johannes] 10:11-15). Yeshua maakt Zijn toehoorders hiermee duidelijk, dat Hij niet alleen de enige toegang tot de schaapskooi is, waardoor de schapen en de herders naar binnen kunnen gaan, maar dat Hij ook de goede Herder zelf is. En daarmee stelde Hij Zichzelf gelijk aan de Eeuwige! David schreef immers: “De Eeuwige is mijn Herder, mij ontbreekt niets; Hij doet mij nederliggen in grazige weiden; Hij voert mij aan rustige wateren; Hij verkwikt mijn ziel. - Masra de mi Skapuman; noti sa mankeri mi. A meki mi didon na ini den grun sabana; A tyari mi kon na den tiri watra.” (תְּהִלִּים Tehilim [Psalmen] 23:1-3). Met de huurlingen bedoelde Yeshua de slechte herders, die geen bewogenheid hebben voor hun schapen maar slechts op hun eigen voordeel bedacht zijn. Over hen zei de Eeuwige tegen de profeet Ezechiël: “Mensenkind, profeteer tegen de herders van Israëel, profeteer en zeg tot hen, tot die herders: zo zegt Adonai, de Eeuwige: wee de herders van Israëel, die zichzelf weiden! Moeten de herders niet de schapen weiden? Het vet eet gij, met de wol kleedt gij u, het gemeste slacht gij, maar de schapen weidt gij niet; zwakke versterkt gij niet, zieke geneest gij niet, gewonde verbindt gij niet, afgedwaalde haalt gij niet terug, verlorene zoekt gij niet, maar gij heerst over hen met hardheid en geweldenarij. Zij raken verstrooid, omdat er geen herder is, en worden tot voedsel voor al het gedierte des velds; zo raken zij verstrooid. Mijn schapen dwalen rond op alle bergen en op elke hoge heuvel; over de gehele aarde zijn Mijn schapen verstrooid zonder dat er iemand is die naar hen vraagt of ze zoekt. Daarom, gij herders, hoort het woord van de Eeuwige. Zo waar Ik leef, luidt het woord van Adonai, de Eeuwige, omdat Mijn schapen tot een prooi geworden zijn, omdat Mijn schapen tot voedsel geworden zijn voor al het gedierte des velds doordat er geen herder is - want Mijn herders vragen niet naar Mijn schapen; de herders weiden zichzelf, maar Mijn schapen weiden zij niet - daarom gij herders, hoort het woord van de Eeuwige. Zo zegt Adonai, de Eeuwige: Zie, Ik zàl die herders! Ik eis Mijn schapen van hen terug, en Ik zal een eind maken aan dat schapenweiden van hen. De herders zullen niet langer zichzelf weiden, Ik zal Mijn schapen uit hun mond redden, zodat die hun niet meer tot voedsel dienen. Want zo zegt Adonai, de Eeuwige: Zie, Ik zal zelf naar Mijn schapen vragen en naar hen omzien; zoals een herder naar zijn kudde omziet, wanneer hij te midden van zijn verspreide schapen is, zo zal Ik naar Mijn schapen omzien en ze redden uit alle plaatsen waar zij verstrooid zijn geraakt op de dag van wolken en duisternis. - Sumapikin, taki profeti-taki agensi den skapuman fu Israëel; taki profeti-taki gi den taki: so Masra Gado de taki gi den skapuman taki: Helu fu den skapuman fu Israëel disi gi nyanyan na densrefi! Den skapuman no musu gi nyanyan na den hipi skapu? Un nyan a fatu, èn un weri wol krosi, un kiri den fatu meti; ma un no gi nyanyan na den hipi skapu. Un no ben meki den swakiwan kon moro tranga, èn un no ben meki den sikiwan kon bun baka, èn un no ben tai makandra san disi ben broko, èn un no ben tyari baka den disi den ben yagi gowe, èn un no ben suku den disi ben lasi; ma un ben basi den nanga krakti sondo safri-hati. En den ben panya, bikasi no wan skapuman ben de; èn den ben tron nyanyan gi ala den busi meti di den ben panya. Mi skapu ben waka doro ala den bergi, èn na tapu ibri hei pikin bergi; ya, Mi hipi skapu ben panya na tapu grontapu, èn no wan suma ben suku den. Fu dat’ede, un skapuman, yere a wortu fu Masra: So leki Mi de libi, so Masra Gado de taki, fu tru bikasi Mi hipi skapu ben tron wan winisani, èn bikasi Mi hipi skapu ben tron nyanyan gi ibri busi meti, bikasi no wan skapuman ben de, èn Mi skapuman no ben suku Mi hipi skapu, ma den skapuman ben gi den srefi nyanyan, èn den no ben gi a hipi sakapu nyanyan. Fu dat’ede, o un skapuman, yere a wortu fu Masra. So Masra Gado de taki: Luku, Mi de agensi den skapuman; èn Mi sa aksi Mi hipi skapu fu den anu, èn Mi sa meki den skapu nyanyan; èn den skapuman no sa gi densrefi nyanyan moro; bikasi Mi sa ferlusu Mi hipi skapu komopo fu den mofo, so dati den no sa de nyanyan gi den. Bikasi so Masra Gado de taki: Luku, Mi, Misrefi sa suku Mi skapu, èn Mi sa luku den. So leki wan skapuman de suku en hipi skapu na ini a dei dati a de na mindri en skapu disi de panya kaba, so Mi sa suku Mi skapu, èn Mi sa ferlusu den komopo fu ala den presi pe den ben panya na ini a dungru dei disi abi worku.” (יְחֲזַקְאֵל Yechez’qel [Ezechiël] 34:1-12). Precies dezelfde metafoor vinden wij ook in het visioen van Micha, zoals het zowel in מְלָכִים M'lachim alef [1 Koningen] 22:17 beschreven staat: “Ik zag geheel Israëel op de bergen verstrooid als schapen, die geen herder hebben! - Mi ben si heri Israëel panya na tapu den bergi, leki skapu disi no ben abi wan skapuman!” De Eeuwige kan dit niet langer aanzien! Daarom

zegt Hij verontwaardigd: “Wee die waardeloze herder, die zijn schapen in de steek laat!” (זְכַרְיָא Zechar’ya [Zacharia] 11:17, Het Boek). “Ik zelf zal Mijn schapen weiden, Ik zelf zal ze doen neerliggen, luidt het woord van Adonai, de Eeuwige; de verlorene zal Ik zoeken en de afgedwaalde terughalen; de gewonde zal Ik verbinden en de zieke versterken, maar de vette en krachtige zal Ik verdelen. Ik zal ze weiden zoals het behoort. - Mi sa gi nyanyan na Mi hipi skapu, èn Mi sa meki den didon, so Masra Gado de taki. Mi sa suku a wan disi ben lasi kaba, èn Mi sa tyari den disi den ben yagi gowe kon baka, èn Mi sa tai den sani disi ben broko makandra, èn Mi sa meki den sani disi ben siki kon tranga baka; ma Mi sa figi den fatu wan nanga den tranga wan puru; Mi sa gi den Mi krutu leki den nyanyan.” (יְחֶזְקֵאל Yechez’qel [Ezechiël] 34:15-16). En met het oog hierop zegt Yeshua: “Ik ben de goede Herder! - Mi de a bun Skapuman!” Wat een bemoediging, wat een heerlijke geruststelling om te mogen weten dat we ons niet bezorgd hoeven te maken en nergens bang voor hoeven te zijn, want we hebben een goede Herder die voor ons zorgt en over ons waakt! Een absolute voorwaarde is natuurlijk wel dat het schaap er zelf voor kiest om zich onder de hoede van de Herder te stellen, zich bij de kudde te voegen en zich te houden aan de regels van de Herder, gelijk geschreven staat: “Want gij waart dwalende als schapen, maar thans hebt gij u bekeerd tot de Herder en Hoeder van uw zielen. - Bika un ben e waka leki skapu sondro fu sabi pe un e go. Ma now un drai kon baka na a Skapuman di e sorgu tak’ a e go bun nanga un sili.” (1 Petrus 2:25). De goede Herder is blij met elk verdwaald schaap dat Hij op Zijn schouders weer terug mag brengen naar de kooi zoals Yeshua ons vertelt in de bekende Midrash van het verloren schaap. Het beeld van de goede Herder en Zijn schapen symboliseert echter niet alleen de verhouding tussen de Eeuwige en Zijn volk, de kinderen van Israël, maar ook met gelovigen uit de volken die zich bij hen hebben aangesloten. Daarom zegt Yeshua nadrukkelijk: “Nog andere schapen heb Ik, die niet van deze stal zijn; ook die moet Ik leiden en zij zullen naar Mijn stem horen en het zal worden één kudde, één Herder. - Mi abi tra skapu tu san no de fu a skapupen disi. Mi mus tyari den kon tu. Den o arki Mi sten, dan den tu grupu skapu o tron wán, èn den o abi wán Skapuman.” (יְחֶזְקֵאל Yochanan [Johannes] 10:16).

‘Ik ben de Opstanding en het Leven’ - ‘Mi de a Opo baka nanga a Libi’

De vijfde ‘Ik ben’-uitspraak in het evangelie naar Johannes deed Yeshua in hoofdstuk 11 naar aanleiding van de opwekking uit de dood van Zijn vriend El’azar [Lazarus], de broer van Miryam [Maria] en Marta. De twee zusjes hadden Yeshua het bericht gestuurd dat hun broer ziek was, maar in plaats van meteen naar Bethanië te gaan om hem te genezen zei Yeshua in vers 4: “Deze ziekte is niet ten dode, maar ter ere G’ds, opdat de Zoon van G’d erdoor verheerlijkt worde - Dede a no a kba fu a siki disi, ma a psa fu Gado nanga En Manpikin kisi grani”, en Hij bleef daarop nog twee dagen ter plaatse. Pas daarna zei Hij tegen Zijn tal’midim [discipelen]: “El’azar [Lazarus] is gestorven, en het verblijdt Mij om u, dat Ik daar niet geweest ben, opdat gij tot geloof komt; maar laten wij tot hem gaan ... Toen Yeshua dan aankwam, bevond Hij, dat hij reeds vier dagen in het graf lag. - Lasarus dede. Ma Mi breiti gi unu tak’ Mi no ben drape, bika now a bribi fu unu kan kon moro tranga. Kon meki un go na en ... Di Yeshua doro, A kisi fu yere tak’ Lasarus ben beri fo dei kba.” (יְחֶזְקֵאל Yochanan [Johannes] 11:14-15 en 17). Yeshua heeft dus bewust wat langer gewacht om naar Zijn zieke vriend toe te gaan en liet het toe dat hij overleed. Hij haastte Zich ook niet om op tijd de begrafenis bij te kunnen wonen. Het was juist Zijn bedoeling om daar pas aan te komen als de overledene al vier dagen in zijn graf lag omdat het lichaam dan namelijk tot ontbinding begint over te gaan. Dan kon niemand achteraf nog zeggen, dat El’azar niet echt dood geweest is. “Toen nu Marta hoorde, dat Yeshua kwam, ging zij Hem tegemoet, doch Miryam [Maria] bleef in huis zitten. Marta dan zeide tot Yeshua: Heer, indien gij hier geweest waart, zou mijn broeder niet gestorven zijn. Ook nu weet ik, dat G’d U geven zal al wat Gij van G’d begeert. Yeshua zeide tot haar: Uw broeder zal opstaan. Marta zeide tot Hem: Ik weet, dat hij zal opstaan bij de opstanding ten jongsten dage. - Di Marta yere tak’ Yeshua e kon, a waka go miti En. Ma Maria tan sidon na oso. Dan Marta taigi Yeshua taki: Masra, efu Yu ben dya, mi brada no bo dede. Ma aladi a dede kba, mi sabi tak’ Gado o gi Yu ala san Yu e aksi En. Dan Yeshua taigi en taki: Yu brada o kon na libi baka. Marta piki taki: Mi sabi tak’ a o kon na libi baka tapu a laste dei, te ala dedesma o opo baka.” (יְחֶזְקֵאל Yochanan [Johannes] 11:20-24). Het geloof in de Opstanding was op dat tijdstip al ruim tweeduizend jaar

lang gemeengoed binnen het Jodendom en groeide spoedig bij alle gelovige Joden uit tot een volkomen heilszekerheid. Driemaal per dag bidt tot op heden iedere vrome Jood in het שמונה-עשרה Sh'mone-Ez're [het Achttiengebied]: *“U zorgt met liefde voor de levenden, brengt met grote barmhartigheid doden weer tot leven, steunt die vallen, geneest zieken, bevrijdt gevangenen en houdt de belofte van trouw aan hen die in het stof slapen. Wie is als U, Adonai, over de krachten, wie is U gelijk, Koning die laat sterven en weer tot leven brengt en die hulp als een bloem laat opkomen.”* Tussen Rosh haShana en Yom Kipur voegt men hier aan toe: *“Wie is als U, Vader, die met barmhartigheid Zijn schepselen met leven bedenkt. U bent trouw - aan Uw belofte - doden weer tot leven te brengen. Geprezen zijt Gij, Eeuwige, die de doden weer tot leven brengt.”* Iedere vrome Jood gelooft dus, dat de Eeuwige de doden weer tot leven brengt. Maar wat zij niet weten of in elk geval niet beseffen is, dat het Yeshua is, die de gelovigen uit de doden zal opwekken. Hijzelf heeft dit gezegd: *“En dit is de wil van Hem, die Mij gezonden heeft, dat Ik van alles wat Hij Mij gegeven heeft, niets verloren late gaan, maar het opwekke ten jongsten dage. Want dit is de wil Mijns Vaders, dat een ieder, die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft eeuwig leven hebbe, en Ik zal hem opwekken ten jongsten dage. - Èn disi na a wani fu a Wan di seni Mi kon, tak' Mi no lasi no wan fu den sma di A gi Mi, ma tak' Mi meki alamala kon na libi baka tapu a laste dei. Bika Mi Tata wani tak' ala sma di e si a Manpikin, èn di e bribi ini En, sa kisi a libi fu tēgo, èn Mi o meki den kon na libi baka tapu a laste dei.”* (יוחנן Yochanan [Johannes] 6:39-40). En in vers 44: *“Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekke, en Ik zal hem opwekken ten jongsten dage. - No wan sma kan kon na Mi, efu a Tata di seni Mi, no hari en kon. Dan Mi sa meki a kon na libi baka tapu a laste dei.”* Tot drie keer aan toe zei Yeshua, dat Hij het is, die de gelovigen zal opwekken ten jongsten dage. Welke dag is dat? Dat is de dag waarop Hij terug zal keren met grote macht en heerlijkheid. Sha'ul [Paulus] legt het ons uit: *“Doch wij willen u niet onkundig laten, broeders, wat betreft hen, die ontslapen, opdat gij niet bedroefd zijt, zoals de andere mensen, die geen hoop hebben. Want indien wij geloven, dat Yeshua gestorven en opgestaan is, zal G'd ook zó hen die ontslapen zijn, door Yeshua wederbrengen met Hem. Want dit zeggen wij u met een woord van de Eeuwige: wij, levenden, die achterblijven tot de komst van de Heer, zullen in geen geval de ontslapenen voorgaan, want de Here zelf zal op een teken, bij het roepen van een aartsengel en bij het geklank ener Shofar G'ds, nederdalen van de hemel, en zij, die in de Mashiach gestorven zijn, zullen het eerst opstaan; daarna zullen wij, levenden, die achterbleven, samen met hen op de wolken in een oogwenk weggevoerd worden, de Heer tegemoet in de lucht, en zó zullen wij altijd met de Heer wezen. - A kon baka na libi. Dat' meki wi e bribi tu tak' te Yeshua e kon baka, Gado o meki den bribisma di dede kba, kon baka nanga En. Wi e taigi un taki: Te Masra o drai kon baka, dan unu di de na libi ete no o gwe go miti En fosi den bribisma di dede kba. Na Masra srefi taki so. Bika Masra o gi wan order, wan fu den moro prenspari engel o opo en sten, èn a tutu fu Gado o bro. Dan Masra srefi o saka kmoto fu heimel èn den bribisma di dede kba o kon baka na libi fosi. Baka dati wi di de na libi ete, o opo gwe makandra nanga den na loktu fu go miti Masra na tapu den wolku. Na so wi sa de ala ten nanga Masra.”* (1 Thessalonicenzen 4:13-17). Natuurlijk ging Marta ervan uit, dat haar broer ten jongsten dag zal opstaan uit de dood, maar het kwam totaal niet in haar gedachten dat Yeshua bedoelde, dat dit nog op dezelfde dag zou geschieden waarop Hij dit gezegd had, en al helemaal niet, dat Hijzelf dit zou bewerkstelligen. Yeshua wilde El'azar nog op die bewuste dag uit de dood opwekken tot eer en verheerlijking van de Eeuwige, maar eerst moest Hij alle ongeloof van Marta weghalen en daarom zei Hij tot haar: **“Ik ben de Opstanding en het Leven; wie in Mij gelooft zal leven, ook al is hij gestorven, en een ieder, die leeft en in Mij gelooft, zal in eeuwigheid niet sterven; gelooft gij dat? Zij zeide tot Hem: Ja, Heer, ik heb geloofd, dat Gij zijt de Mashiach, de Zoon van G'd, die in de wereld komen zou. - Mi de a Opo baka nanga a Libi; a suma disi bribi na Mi, alwasi a dede kaba, toku a sa libi, èn a suma disi libi èn bribi na Mi noiti sa dede. Yu bribi disi? A ben piki En taki: Ya Masra, mi bribi dati Yu de a Mashiach, a Pikin fu Gado, disi ben musu kon na grontapu.”** (יוחנן Yochanan [Johannes] 11:25-27). Yeshua zei hier niet, dat Hij de opstanding en het leven geeft, maar dat Hijzelf de Opstanding en het Leven is! Hij kon dat terecht zeggen, want Hij wist toen al dat Hij niet lang daarna zelf plaatsvervangend voor onze zonden zou sterven en na drie dagen uit eigen kracht zou opstaan uit het graf want Hij heeft de dood overwonnen! Daarom kon Hij in חזירון Chizayon [Openbaring] 1:17-18 terecht

tegen Yochanan [Johannes] zeggen: *“Ik ben de eerste en de laatste, en de levende, en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheden, en Ik heb de sleutels van de dood en het dodenrijk! - Mi na a Fosiwan nanga a Kriboiwan. Mi na a Wan di e libi. Mi ben dede, ma luku, now Mi e libi fu tēgo. Mi abi den sroto fu Dede nanga Dedekondre!”* Yeshua heeft de macht om het dodenrijk te openen en te sluiten, en opnieuw is dit een eigenschap van de Eeuwige, waarin Hij deelt. Deze macht liet Hij duidelijk zien, toen Hij met luider stem bij het graf, waarvan de steen weggenomen werd riep: *“El’azar [Lazarus], kom naar buiten! De gestorvene kwam naar buiten, de voeten en de handen gebonden met grafdoeken, en er was een zweetdoek om zijn gelaat gebonden. Yeshua zeide tot hen: Maakt hem los en laat hem heengaan. Vele der Joden dan, die tot Miryam gekomen waren en aanschouwd hadden wat Hij gedaan had, geloofden in Hem; maar sommigen van hen begaven zich naar de Farizeeën en zeiden hun, wat Yeshua gedaan had. - Lasarus, kon na dorosei! Dan a man di ben dede kon na dorosei. En anu nanga en futu ben domru nanga dedekrosi èn en ede ben domru nanga wan anyisa. Dan Yeshua taigi den taki: Puru den sani na en skin, meki a go. Furu fu den Dyusma di ben kon na Maria, bribi ini Yeshua di den si san A du. Ma wantu fu den go ferteri den Fariseiman san Yeshua du.”* (יוחנן Yochanan [Johannes] 11:43-46).

‘Ik ben de Weg en de Waarheid en het Leven’ - ‘Mi de a Pasi, a Waarheid nanga a Libi’

De wellicht meest gewaagde en tegelijk meest bekende uitspraak van Yeshua is: **“Ik ben de Weg en de Waarheid en het Leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij! - Mi de a Pasi, a Waarheid nanga a Libi; no wan suma kan kon na Mi Tata boiti doro Mi!”** (יוחנן Yochanan [Johannes] 14:6), want Hij zegt niet: *“Ik wijs u de weg”*, maar: *“Ik ben de Weg!”* Hij zegt ook niet: *“Ik vertel u de waarheid”*, maar: *“Ik ben de Waarheid!”* en ook zegt Hij niet: *“Ik geef u het leven”*, maar: *“Ik ben het Leven!”* Yeshua claimt dus, de enige Weg, de volle Waarheid en het échte Leven te zijn. Hij is de Weg, הדרך haDerech in het Hebreeuws, er is geen andere weg dan Hij alleen! Daarmee eist Yeshua een exclusiviteit op, die ieder verder zoeken naar G’d nutteloos maakt. Hij heeft van Zichzelf gezegd dat niemand tot de Vader kan komen dan door Hem alleen en dat maakt het dus onmogelijk, dat alle godsdiensten uiteindelijk op hetzelfde neer zouden komen. Je kan dus geen twee geloven tegelijk aanhangen en je kunt er ook geen mix van maken. Je moet echt kiezen. Geloof je wat Hij zegt of geloof je het niet? Beide keuzes hebben uiteraard verstrekkende gevolgen voor de rest van je leven en dan heb ik het uiteraard niet alleen over het aardse leven. Yeshua zegt dat Hij de enige weg is waardoor men bij de Vader kan komen en dat het dus alleen door Hem mogelijk en door niemand anders. Als je dat gelooft, dan is het ondenkbaar om als volgeling van Yeshua te kunnen zeggen dat er voor mensen met een ander geloof of een andere opvatting misschien ook wel een alternatieve weg tot G’d zou zijn. Zijn eerste volgelingen waren er in elk geval dermate van overtuigd, dat Yeshua de Weg is, dat zij zichzelf ‘de mensen van de Weg’ noemden. In het boek מִפְעֻלֹת Mif’alot [Handelingen] wordt de messiasbelijdende gemeenschap zes keer als הדרך haDerech [de Weg] aangeduid, namelijk in hoofdstuk 9:2, 19:9 en 23, 22:4, 24:14 en 22. Ook wij kunnen ons de mensen van de Weg noemen als wij Yeshua als zodanig belijden en met heel ons hart de woorden van de kunnen psalmist beamen: *“Ik kies voor de weg van de waarheid, Uw besluiten houd ik voor ogen... De weg van Uw geboden zal ik gaan, want U verruimt mijn hart. Laat mij, Eeuwige, de weg zien die Uw wetten mij wijzen, die weg zal ik gaan, ten einde toe. Geef mij inzicht, dan zal ik leven naar Uw Tora [Wet], mij houden aan Uw woord, met heel mijn hart. Laat mij de weg gaan die U mij wijst, het is mij een vreugde!”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 119:30-35, Groot Nieuws Bijbel). De psalmist kiest voor de weg van de waarheid en Yeshua is de Weg én de Waarheid! Hij zegt de waarheid en Hij is de Waarheid, want in Hem is geen leugen te vinden. *“Tegen de Joden die in Hem geloofden, zei Yeshua: Als u Mijn woorden vasthoudt, bent u werkelijk volgelingen van Mij; u zult de waarheid kennen en de waarheid zal u vrijmaken!”* (יוחנן Yochanan [Johannes] 8:31-32, Groot Nieuws Bijbel). Yeshua is ook het Leven, want er staat geschreven: *“In den beginne was het Woord en het Woord was bij G’d en het Woord was G’d. Dit was in den beginne bij G’d. Alle dingen zijn door het Woord geworden en zonder dit is geen ding geworden, dat geworden is. In het Woord was leven en het leven was het licht der mensen! - Na bigin a Wortu ben de, èn a Wortu ben de nanga Gado, èn a Wortu ben de Gado.*

Na a bigin, a srefi Wortu ben de nanga Gado kaba. A ben meki alasani, èn sondro En no wan sani disi de ben meki. Na En ini libi ben de, èn a libi ben de a leti fu libisuma!" (יְהוֹחָנָן Yochanan [Johannes] 1:1-4). "Want gelijk de Vader leven heeft in Zichzelf, heeft Hij ook de Zoon gegeven leven te hebben in Zichzelf! - Bika soleki fa a Tata abi libi ini Ensrefi, na so A meki tak' a Manpikin abi libi ini Ensrefi tu!" (יְהוֹחָנָן Yochanan [Johannes] 5:26). Yeshua is het Leven en Hij geeft leven: "Want gelijk de Vader de doden opwekt en doet leven, zo doet ook de Zoon leven, wie Hij wil! - Bika soleki fa a Tata e meki dedesma opo baka èn A e gi den libi, na so a Manpikin e gi libi tu na suma A wani!" (יְהוֹחָנָן Yochanan [Johannes] 5:21). Yeshua zegt, dat Hij de Weg, de Waarheid en het Leven is, Hij alleen en niemand anders! En nu stelt Hij aan ieder van ons de zelfde vraag als aan Marta: "Geloof je dat? - Yu bribi disi?" Geloven wij echt in Yeshua zoals Hij Zichzelf aan ons bekend heeft gemaakt? Yochanan schrijft in zijn eerste brief: "Wie in de Zoon van G'd gelooft, heeft het getuigenis in zich; wie G'd niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt, omdat hij niet geloofd heeft in het getuigenis, dat G'd getuigd heeft van Zijn Zoon. En dit is het getuigenis: G'd heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in Zijn Zoon. Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van G'd niet heeft, heeft het leven niet. Dit heb ik u geschreven, die gelooft in de naam van de Zoon G'ds, opdat gij weet, dat gij eeuwig leven hebt! - A sma di e bribi ini a Manpikin fu Gado, sabi tak' na so a de. Ma a sma di no e bribi Gado, e kari En wan leiman, bika a no e bribi san Gado taki fu En Manpikin. Disi na san Gado taki: Gado gi wi a libi fu têgo èn a libi disi de ini En Manpikin. A sma di de wan nanga a Manpikin, abi a libi. A sma di no de wan nanga a Manpikin fu Gado, no abi a libi. Mi skrifi den sani disi gi unu di e bribi ini a nen fu a Manpikin fu Gado. Mi du disi fu un kan sabi tak' un abi a libi fu têgo." (אֵלֶּף יְהוֹחָנָן Yochanan alef [1 Johannes] 5:10-13).

'Ik ben de ware Wijnstok' - 'Mi de a tru droifibon'

De zevende 'Ik ben'-uitspraak in het evangelie naar Johannes deed Yeshua met Pesach tijdens Zijn laatste seiderviering, om Zijn leerlingen daarmee duidelijk te maken, dat zij in onderlinge liefde en in liefde tot Hem en Zijn Vader in Zijn onderwijs te blijven, ook als Hij straks niet meer zichtbaar in hun midden zal zijn. Hij zei: "**Ik ben de ware Wijnstok** en Mijn Vader is de landman. Elke rank aan Mij, die geen vrucht draagt, neemt Hij weg, en elke die wel vrucht draagt, snoeit Hij, opdat zij meer vrucht drage. Gij zijt nu rein om het woord, dat Ik tot u gesproken heb; blijft in Mij, gelijk Ik in u. Evenals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf, als zij niet aan de wijnstok blijft, zo ook gij niet, indien gij in Mij niet blijft. Ik ben de wijnstok, gij zijt de ranken. Wie in Mij blijft, gelijk Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt gij niets doen. Wie in Mij niet blijft, is buitengeworpen als de rank en is verdord, en men verzamelt ze en werpt ze in het vuur en zij worden verbrand. Indien gij in Mij blijft en Mijn woorden in u blijven, vraagt wat gij maar wilt, en het zal u worden. Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt en gij zult Mijn talmidim [discipelen] zijn. Gelijk de Vader Mij heeft liefgehad, heb ook Ik u liefgehad; blijft in Mijn liefde. Indien gij Mijn geboden bewaart, zult gij in Mijn liefde blijven, gelijk Ik de geboden Mijns Vaders bewaard heb en blijf in Zijn liefde. Dit heb Ik tot u gesproken, opdat Mijn blijdschap in u zij en uw blijdschap vervuld worde. - **Mi na a truru droifibon**, èn Mi Tata na a gronman. Ala den taki fu Mi di no e gi nyanyan, A e koti puru. Èn A e krin ibri taki di e gi nyanyan, fu a kan gi moro furu. Den sani san Mi taigi unu, meki un kon krin kba. Un tan ini Mi, soleki fa Mi e tan ini unu. Leki fa a taki no man gi nyanyan fu ensrefi efu a no de na a droifibon, na so un no man gi nyanyan tu efu un no tan ini Mi. Mi na a droifibon èn unu na den taki. A sma di e tan ini Mi èn Mi e tan ini en, e gi furu nyanyan. Bika sondro Mi un no man du noti. A sma di no e tan ini Mi, gersi wan taki di den trowe. Te a drei, den sma e tyari den taki kon na wan, dan den trowe den ini a faya fu den bron. Ma efu un e tan ini Mi, èn efu un tan du san Mi taigi unu, dan un kan aksi san un wani, èn un sa kisi en. Mi Tata sa kisi glori efu un e gi furu nyanyan, bika dati o sori tak' unu na sma fu Mi. Leki fa a Tata lobi Mi, na so Mi ben lobi unu tu. Tan ini a lobi fu Mi! Efu un e du san Mi komanderi un fu du, dan un o tan ini a lobi fu Mi, leki fa Mi e tan ini a lobi fu Mi Tata, fu di Mi hori Misrefi na den komanderi fu En. Mi taigi un den sani disi fu un kan abi a srefi prisiri san Mi abi, èn fu un prisiri fu tru." (יְהוֹחָנָן Yochanan [Johannes] 15:1-11). Aan de seidertafel had Yeshua de Qidush-beker laten rondgaan als teken van het Nieuwe

Verbond en de hechte gemeenschap, die er tussen Hem Zijn talmidim bestond. Dat bracht Hem ertoe om het beeld van de wijnstok te gebruiken. Ieder van Zijn toehoorders zal zeker onmiddellijk begrepen hebben waar Hij het over had. Met dat beeld waren zij als Joden immers vertrouwd doordat de wijnstok in de Joodse traditie en religie een sterke symboliek bevat. Yeshua zegt dat Hij de ware wijnstok is, maar als er een *ware* wijnstok is, dan is er ook een *onware* wijnstok: een wijnstok die zijn doel mist, die dus geen vruchten voortbrengt. In TeNaCH [het Oude Testament] wordt de wijnstok derhalve ook collectief op het hele volk Israël toegepast, dat in dit opzicht niet beantwoordde aan G'ds bedoelingen, wat in al de teksten met deze metafoor dan ook heel duidelijk naar voren komt, zoals bijvoorbeeld in Hosea 10:1 en Jeremia 2:21. David was een rechtvaardige en g'dvrezende koning en daarom smeekte hij de Eeuwige in Psalm 80:5-15 om vergeving voor de zonden van zijn volk en gebruikte daarbij dezelfde metafoor voor het volk Israël als wijnstok en de Eeuwige als wijnbouwer. De discipelen van Yeshua, die allen gelovige Israëlieten waren, kenden de metafoor van Israël als wijnstok en G'd als wijnbouwer dus maar al te goed en beseften daarom terdege dat de wijnstok daarin niet zo positief beschreven is. Deze wijnstok deugde niet en was niet vruchtbaar, maar nu zei Yeshua opeens dat Hij de ware Wijnstok is! Was dit G'ds antwoord op de smeekbede van David? Ik denk van wel! Yeshua, die rechtstreeks van David afstamde, een zoon van Israël, zei dat Hij de ware Wijnstok is! Hij heeft de straf op zich genomen en daarmee G'ds toorn afgewend. In ירמיהו Yochanan [Johannes] 10:11 had Hij Zich reeds "de goede Herder" genoemd, in tegenstelling tot de leiders van Israël, die slechte herders waren, en nu noemde Yeshua Zichzelf de "ware Wijnstok", in tegenstelling tot de verwilderde wijnstok Israël, die geen vruchten kon voortbrengen zoals de wijnbouwer ze graag zou zien. Hij als Israëliet ging de taak waar oorspronkelijk het hele volk Israël voor was bedoeld, nu zelf vervullen. Hij claimde het ware Israël te zijn, de ware wijnstok! En toch had Yeshua het in Zijn Midrash niet alleen over Zichzelf, maar ook over Zijn Vader, en ook over ons, over u en mij. Elke wijnbouwer werkt voor een zo goed mogelijke productie. Het gaat hem daarbij namelijk niet om kwantiteit, maar om kwaliteit. Het werk van de wijnbouwer bestaat daarom voornamelijk in het snoeien en krenten van de verschillende loten. Alle ranken met aankomende vruchten worden gekrent. Aankomende druiventrossen worden uitgedund door kleine of slechte vruchtjes er tussen uit te plukken. Dat bevordert de groei van de beste druiven. Met zijn scherpe snoeimes snijdt hij de ranken die geen vrucht dragen af en de ranken die wél vrucht dragen, zuivert hij, d.w.z. alles wat het vrucht dragen in de weg staat, snoeit hij weg. Snoeien doet groeien! Dat groeien zou je in het kader van de gelijkenis van de wijnstok kunnen zien als het groeien van de rank. Gesnoeid en gekrent worden heeft de bedoeling, dat u rijke vrucht voortbrengt. Deze vrucht heeft alles te maken met onze onderlinge relaties. Als de relatie met Yeshua goed is, worden onze relaties ook goed. Dat groeien kan alleen, als we de wijnbouwer zijn werk laten doen. Hij wil ons snoeien en de ranken die geen vrucht dragen wegsnijden. Zo ontdekken we wat G'd doet met die ranken: Hij behandelt ze, door te snoeien, zodat ze rein zijn en méér vruchten kunnen dragen. Maar wat bedoelt Yeshua met de vruchten? Vele Bijbeluitleggers denken hierbij vanzelfsprekend aan de vruchten van de Geest, maar die worden hier volgens mij niet bedoeld. Zij bepalen weliswaar de kwaliteit van de druiven, maar zijn niet de vruchten waar Yeshua het over heeft. Hij zegt namelijk niets over de 'vruchten van de Geest', maar 'vruchten van de ranken'. Ziet u het verschil? Hij heeft het in Zijn Midrash niet over eigenschappen, maar over personen, namelijk over Hemzelf als de ware wijnstok, Zijn Vader als de wijnbouwer en Zijn discipelen als de ranken. Wat bedoelt Hij dus met de vruchten? De druiven natuurlijk! En wie zijn de druiven? Dat moeten derhalve dan ook mensen zijn. Zij zijn de vruchten die de ranken moeten geven. Vruchtbaarheid heeft te maken met voortplanting, vermenigvuldiging. Yeshua heeft het dus over zending en evangelisatie, maar dan wel op de goede manier, want het gaat Hem immers niet om het verspreiden van diverse theologische leerstellingen, maar om de verkondiging van G'ds Koninkrijk! Het is dus niet de bedoeling om nieuwe kerkgenootschappen of nieuwe filialen van bestaande kerkgenootschappen te stichten, maar om discipelen voor Yeshua te winnen! De vruchten zijn dus de bekeerlingen die we bij de wijnbouwer brengen. In vers 3 zegt Yeshua, dat Zijn discipelen rein zijn door alles wat Hij hen gezegd heeft. Dat zij nu klaar waren om vruchten

te dragen, hadden zij dus te danken aan Zijn onderwijs. Dat blijkt ook uit de zendingsoopdracht: *“Gaaf dan henen, maakt al de volken tot Mijn discipelen ... en leert hen onderhouden al wat Ik u bevolen heb! - Un go na ala folku fu grontapu. Un mus meki den kon tron sma di e teki leri fu Mi ... Leri den fu du ala sani di Mi ben taigi unu!”* (מתתיהו Matityahu [Matthéus] 28:19). Door goed te luisteren naar de woorden van Yeshua word je dus rein, dan laat je jezelf krenten om nog meer en betere vrucht voort te brengen. Maar als je niet goed luistert kan je de boodschap ook zelf niet goed overbrengen en de vruchten die daaruit voortkomen zijn geen goede vruchten. Wij moeten daarom heel goed luisteren naar wat Hij ons te zeggen heeft. En wat heeft Hij ons gezegd? Dat wij de wil van Zijn Vader moeten doen. En wat is de wil van Zijn Vader? De Tora, die in christelijke kringen “de wet” wordt genoemd. Zijn wij dus vrij van de wet? Volstrekt niet! Yeshua is door Zijn Vader naar deze wereld gezonden om binnen Zijn wijngaard Israël een nieuwe wijnstok te vormen, waarin Zijn woord continu een bijsnoeiende en reinigende werking heeft. De meest kenmerkende eigenschap van de eerste Messiasbelijdende gemeente was dan ook dat zij trouw bleef aan het onderwijs van de apostelen, dus aan het woord van Yeshua (מפעלות Mifalot [Handelingen] 2:42). Zijn woord snoeit en reinigt! Om vruchtbaar te zijn, moeten wij in Yeshua blijven, moeten wij door het geloof onze eenheid met Hem en met elkaar bewaren. Dat is zonder meer een voorwaarde, want uit onszelf kunnen wij geen vrucht dragen. In dat opzicht lijken we echt op wijnranken. Ook de beste rank kan alleen maar vrucht voortbrengen, als zij aan de wijnstok blijft. De druiven zijn er immers dankzij de ranken en de ranken zijn er dankzij de wijnstok. Zij krijgen hun voeding vanuit de wijnstok om vrucht te kunnen ontwikkelen. De wijnstok op zijn beurt is er dankzij de vruchtbare grond waarin de wijnbouwer hem geplant heeft. Er is hier dus sprake van een gesloten circuit dat gebaseerd is op wederzijdse afhankelijkheid. Het is dus van groot belang voor de gelovigen om afhankelijk van Yeshua te blijven, gemeenschap met Hem te onderhouden, en van Hem hun voeding te ontvangen. Als een rank van de wijnstok afbreekt of afgesneden wordt, verdort hij en gaat dood. Daarom zegt Yeshua nadrukkelijk: *“Blijf in Mij, dan blijf Ik in jullie!”* Alleen de verbondenheid geeft leven. Hij zei het niet alleen tegen Zijn talmidim die toen met Hem de Seideravond gevierd hadden, maar Hij zegt het ook tegen u en tegen mij. Hij wil dat wij als ranken met Hem als wijnstok verbonden zijn. Zij, die niet in Yeshua blijven, zijn nutteloos en overbodig. Zij worden door de Landman afgebroken en in het vuur geworpen zoals Hij met alle dorre ranken doet. Een waarschuwing voor ons allemaal: Kijk er voor uit, dat u geen onvruchtbare rank wordt! Alleen wie zich laat snoeien door gehoorzaam te zijn aan Zijn woord en de geboden van Zijn Vader, kan meer vruchten opleveren. De vruchtbaarheid van de ranken is immers tot heerlijkheid G'ds.

Conclusie

En hiermee zijn we aan het eind gekomen van het eerste deel van deze Bijbelstudie. Wij hebben gezien, dat Yeshua door de zeven ‘Ik ben’-uitspraken in het Johannes-evangelie Zijn ware identiteit aan ons bekend heeft gemaakt met precies dezelfde twee woorden, waarmee de Eeuwige Zichzelf vele eeuwen daarvoor ook aan Moshe bij de brandende braamstruik heeft bekendgemaakt: ἐγὼ εἶμι ‘ego eimi’ - ‘Ik ben’ - ‘Mi de’! De volgende keer zullen we al de overige teksten behandelen, waarin Yeshua dezelfde woorden ‘Ik ben’ gebruikt om daarmee duidelijk te maken dat alleen Hij dat is en niemand anders en waarmee Hij aantoonst dat Hij op gelijke voet staat met de Eeuwige, want Hij en Zijn Vader zijn één! Daarom zei Hij tegen Zijn leerlingen tijdens de laatste seiderviering: *“Gij noemt Mij Meester en Heer, en gij zegt dat terecht, **want Ik ben het.** - Un kari Mi un Leriman nanga Masra, èn un taki bun, **bikasi na so Mi de!**”* (ירחנן Yochanan [Johannes] 13:13). Amen!

Werner Stauder